

AANDELENBEURS SHANGHAI BESTAAT ÉÉN JAAR

KAPITALISTISCH INSTRUMENT HOEKSTEEN "SOCIALISME MET CHINESE KARAKTERTREKKEN"

ZOP, 16 december 1991

Net als Nederland ligt Shanghai aan zee. Maar terwijl in Nederland de waterstanden worden afgelezen op de radio, meldt Radio Shanghai na het ochtendnieuws de fluctuaties van de buitenlandse valuta. Shanghai is in de ban van geld. En de nieuwe sport is om zo snel mogelijk rijk te worden. De "Gouden Sleutel die de poort opent naar het Paleis van de Welvaart" ligt, volgens veel Shanghainese zakenlui voor het oprapen: de aandelenbeurs.

(Door Jan van der Made)

SHANGHAI (ZOP) Het toeteren van de vrachtboten dringt maar vaag door op de onderhandelingsvloer van Shanghai's kersverse aandelenbeurs. "Dit was vroeger een theater", vertelt mevrouw Cao Qin, werkzaam op de beurs. "Het scherm waar de beursnoteringen oplichten is op de plaats van het podium bevestigd". De acteurs zijn vervangen door vertegenwoordigers van 26 brokerhouses. De handelaars dragen felrode vesten die enigszins vloeken met het oranje van het tapijt op de beursvloer. Veel activiteit is er niet. "Maar dat komt omdat alles geautomatiseerd is", excuseert Cao Qin zich. Transacties worden afgesloten via de telefoon en het computersysteem. Dus er is geen geschreeuw, zoals in New York of Tokio".

De aandelenbeurs in Shanghai begon op 19 december 1990, deze week precies een jaar geleden, met het verhandelen van fondsen. Dit in het kader van de hervormingspolitiek. Stijlvol, in een vleugel van het Pujiang hotel tegenover het Russische consulaat kijkt het gebouw uit over de waitan, de Bund, de door ouderwets statige, westerse gebouwen gedomineerde boulevard aan de Huangpu.

In totaal zijn er nu acht bedrijven genoteerd op de beurs en geven meer en meer bedrijven hun wens te kennen dat ze aandelen willen uitgeven. Afgelopen week was dat de Pudong Dazhong Taxicentrale. Dazhong wil aandelen uitgeven ter waarde van 14 miljoen Yuan (HFL 5,6 m) met een nominale waarde van 10 Yuan (HFL 4,-) per aandeel dat wordt verkocht tegen betaling van een premie van 35 Yuan (HFL 14,-).

RIJKDOM

Een chauffeur van de centrale, die uitsluitend rijdt met de in Shanghai geproduceerde Volkswagen Santana, moppert erover. "Het is leuk, die aandelen, maar je moet er wel tijd voor hebben. Ik werk zestien uur per dag. Als je aandelen wil kopen moet je urenlang in de rij staan en dat kan ik niet". En dat leidt tot frustratie en rode ogenziekte (jaloersheid) bij veel mensen met een normale baan en degenen die wel tijd hebben om in de rij te staan zien als speculanten en uitvreter.

Veel mensen menen dat het kopen van aandelen automatisch leidt tot rijkdom. Volgens het Chinese persburo Xinhua zijn maar liefst een miljoen mensen in Shanghai (één op de twaalf inwoners) betrokken bij het verhandelen van aandelen of obligaties. "Het meest kopen de mensen staatsobligaties, nu nog zo'n 90%", vertelt Cao Qin, "omdat dat veiliger is. Maar veel mensen weten het verschil niet tussen obligaties en aandelen, en worden aangetrokken door de hoge winsten die daar mee gemaakt kunnen worden.

Dat blijkt in het kantoor van de Shanghai Shen Yin Securities Co., een brokerskantoor op de Weihaistraat no. 18 in de oude franse concessiewijk. De benedenverdieping is stampvol mensen die aandachtig de noteringen van de beurs bestuderen die op een elektronisch bord oplichten. "Een half jaar geleden ben ik begonnen met het kopen van aandelen" vertelt een heertje met een zwart opschriftboekje. "Ik heb er veel mee verdiend, tot nu toe. Naar Chinese begrippen dan", Hoeveel, dat

is geheim, zegt hij, wat beschaamd door de tientallen nieuwsgierigen die het gesprek proberen te volgen.

"B"-AANDELEN

Maar dat hij goed heeft verdiend blijkt uit een verfrommeld recuutje dat hij onopvallend laat zien: voor 6000 Yuan (HFL 2400,-) heeft hij nu staatsobligaties gekocht. "De rente op staatsobligaties is 12%. Maar voor aandelen is er geen limiet. Ook naar beneden niet natuurlijk, maar dat hebben de mensen hier nog niet zo door. En dat zou wel eens in een tragedie kunnen eindigen ... "

De meest spectaculaire ontwikkeling binnen het jonge Chinese beurssysteem (Behalve in Shanghai is er alleen in de Zuid-Chinese stad Shenzhen een beurs) is de uitgifte van zogenaamde "B"-aandelen. Een "B"-aandeel biedt voor het eerst sinds 1949, toen de communisten de macht overnamen, buitenlanders de gelegenheid om te aandelen te kopen in Chinese staatsbedrijven. Het eerste bedrijf dat deze "B"-aandelen gaat uitgeven, de Shanghai Vacuum Electronic Device Co. is een fabriek van beeldbuizen voor zwart-wit televisietoestellen.

Het internationaal vermaarde auditingbedrijf Arthur Anderson besteedde 6000 manuren aan het doorlichten van de boekhouding van Shanghai Vacuum voordat het bedrijf aandelen mocht uitgeven. Overigens zal 80% van de aandelen, (nominale waarde 100 Yuan (HFL 40,-)) buiten China worden verkocht via brokerkantoren in Hong Kong of elders. Er moet met buitenlandse valuta worden betaald, dit in tegenstelling tot de "A"-aandelen die voor Renminbi Yuan te koop zijn.

JUNGLE

Is dit alles wel te rijmen met de communistische filosofie die Beijing zo hoog in haar vaandel heeft? Toen premier Li Peng op 24 november in Shanghai op bezoek was, verblijdde hij beursdirecteur Li Xiangrui met een fraaie inscriptie "Handel Moet de Socialistische Economische Constructie Dienen". Hij waarschuwde ervoor dat kopers van aandelen zich bewust moeten zijn van de risico's maar merkte op dat vooral "de uitgave van obligaties een goede manier is om fondsen te verzamelen en de financiële situatie te verbeteren". Het beurssysteem wordt gezien als een middel om de reusachtige hoeveelheid spaargeld van de Chinese burgers los te weken, en om meer buitenlands kapitaal aan te trekken. Een voorzichtig groen licht dus uit Beijing.

Buitenlandse specialisten zijn minder optimistisch. Hun grootste bezwaar: China begon zomaar met de uitgifte van aandelen, zonder dat er daarvoor eerst een juridische structuur werd opgezet. "Het is een jungle", merkt een bezoekende westerse zakenman op. "De regels worden geformuleerd nadat het spel is begonnen. Dat is een handicap".

Ondanks die reserves gaat Shanghaise beurs welgemoed haar tweede jaar in en kijkt uit naar de nieuwe noteringen, waarvoor Beijing, gekweld door een begrotingstekort en enorme buitenlandse schulden ongetwijfeld toestemming zal geven.